SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 77. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, APRIL 23, 1994. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 23-го КВІТНЯ 1994. Ч. 77. РІК CI.

УКРАЇНСЬКІ ПРАВНИКИ УДОСКОНАЛЮЮТЬ ЗАКОНОДАВСТВО

Київ (УНІАР). — Тут 18-го квітня відбулася науково-практична конференція правників на тему „Принципи кримінального права України". Організатори конференції — Українська Правнича Фундація (УПФ) та Українська Академія Внтрішніх Справ (УАВС). Участь взяли провідні фахівці з карного законодавства, правники-науковці, правники-практики.

Зі вступними промовами до учасників конференції звернулися заступник голови Верховної Ради України Василь Дурдинець, ректор Української Академії Внутріших Справ Розенко і президент УПФ Сергій Головатий. Останній наголосив, що „новий кримінальний кодекс України повинен бути більш гуманним, більш демократичним, якщо мати на меті якнайшвидший вхід України до Ради Европи".

Далі були виступи науковців, які зосередили увагу на гуманістичному принципі карного права та принципів національної гідности в карному кодексі України. Обговорено також необхідність врахувати міжнародні стандарти у сфері прав людини під час формування правної системи України, здійснення конкретних заходів для вдосконалення законодавства.

Учасники конференції схвалили рекомендації, спрямовані на поліпшення кримінального законодавства з урахуванням припущення невинности, що має стати визначальною лінією формування та здійснення карної політики в Україні. Для здійснення професійних експертних оцінок законодавства пропонується створити експертну раду з кримінального права. Вважається за доцільне в рамках процесу творення нового кримінального кодексу України провести „круглий стіл", всеукраїнську конференцію та міжнародний симпозіюм.

В АРАБСЬКИХ ЕМІРАТАХ УКРАЇНА МАЛА УСПІХ

Київ (УНІАР). — Тут у середу, 20-го квітня, відбулася пресова конференція за підсумками української міжнародної виставки в місті Шарджі, Об'єднані Арабські Емірати, зорганізованої акціонерним товариством Торговий Дім „Україна — Америка", Центром ділової співпраці, Промінвестбанком та іншими об'єднаннями.

Голова організаційного комітету, віцепрем'єр-міністер Василь Євтухов зазначив, що проведення виставки в арабській країні сприяло поширенню співпраці з ОАЕ та іншими державами реґіону.

На виставці була представлена продукція харчової промисловости, машинобудування, важкої промисловости. Під час виставки підписано 46 протоколів про співпрацю між Україною та ОАЕ у верстатобудівній, текстильній, харчовій, хемічній, важкій промисловості і машинобудуванні. Ще сім протоколів підписано про співпрацю у будівництві житла та комунальній службі. Деякі експонати продано вже на виставці.

На виставці продемонстрована також спеціяльна продукція — прилади нічного бачення, ракетно-космічна техніка, танк Т-8ОУД. Загалом на виставці побував весь арабський світ. Відвідали виставку також гості Об'єднаних Арабських Еміратів — представники 25-ох країн, в тому числі з Бельгії, ЗСА, Канади, Ірану, Пакістану, Великобританії тощо.

Україна також бере участь у найбільшому в світі торгово-промисловому ярмарку, який розпочав свою працю 20-го квітня в Гановері, Німеччина. Україну представляють на ярмарку Харківський тракторний завод (ХТЗ), Запорізький автомобільний завод (АвтоЗАЗ), Інститут кібернетики та Інститут надтвердих матеріялів.

РЕД. І. КЕДРИНОВІ-РУДНИЦЬКОМУ СПОВНИЛОСЯ 98 РОКІВ

Ред. І. Кедрин

Джерзі Сити, Н. Дж. У п'ятницю, 22-го квітня, сеньйорові українських журналістів і довголітньому співредакторові щоденника „Свобода" сповнилося 98 років життя.

Цей вимковий ювілей ред. І. Кедрин зустрів у повноті сил та здоров'я, і, як щоденно, відвідав редакцію приносячи готову до друку статтю. Цей звичай, щоденно заходити до редакції, в якій він працював постійно від 1953 до 1973 року, залишився незмінним впродовж двадцять наступних років і до сьогодні важко собі уявити редакцію цього найстаршого українського щоденника без її найстаршого віком, але завжди молодого духом, українського журналіста.

Свою журналістичну кар'єру розпочав І. Кедрин-Рудницький в 1919 році і не закинув її до сьогоднішнього дня. Перша його редакційна праця була у воєнних часописах Києва, відтак став співредактором тижневика „Воля" у Відні, де також закінчив університетські студії. Свою журналістичну працю розвинув широко як політичний редактор щоденника „Діло" у Львові від 1922 до 1939 року, рівночасно включевшись у політичну діяльність в Екзекутиві УНДО.

Автор ряду політично-публіцистичних праць, видав у 1976 році свої спомини п. н. „Життя-події-люди". Довголітній голова Спілки Українських Журналістів Америки, в останніх роках зосередив свою діяльність на історично-публіцистичному полі, як дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка, наділений почесним докторатом.

У жовтні 1993 року відбувся в Українському Інституті Америки вечір на пошану сеньйора українських публіцистів та журналістів, яким українська громада Ню Йорку та околиці відзначила вимково довгу та активну діяльність ред. І. Кедрина в суспільно-журналістичному і науковому житті діяспори, яка проходить до сьогоднішнього дня.

„Анну Ярославну" А. Рудницького поставлять у Києві

Джерзі Сити, Н. Дж. — Як інформує дружина покійного композитора і диригента Антона Рудницького, Марія Сокіл, вона отримала офіційне повідомлення, що оперу „Анна Ярославна" виставлять ще в тому році у Київському Державному Оперному Театрі ім. Шевченка.

Згідно із повідомленням від Дмитра Гнатюка і головного диригента Івана Гамкала, Київська опера запросила на підготову вистави режисера з Парижа. У Франції є велике зацікавлення цією оперою тому, що зміст опери пов'язаний з історією України-Руси, бож саме дочка Ярослава Мудрого Анна стала дружиною французького короля Генриха І.

Опера мала бути поставлена в Києві ще минулого року, але із-за фінансових труднощів це відкладено аж до 1994 року.

М. Сокіл пригадує повідомляючи про цю радісну новину для неї, як і цілої родини, що прем'єра „Анни Ярославни" відбулася в Ню Йорку, під час відзначування 75-річчя Українського Народного Союзу.

РОСІЯ РОЗСЕКРЕТИЛА ДОКУМЕНТИ ПРО „ПРАЗЬКУ ВЕСНУ"

Прага, Чехія. — Як інформує аґентство Ассошієйтед Пресс, в понеділок 18-го квітня, головний архівіст Росії Рудольф Піхойя передав президентові Чехії Вацлаву Ґавелу розсекречені російським урядом документи, що стосуються совєтського збройного вторгнення в Чехо-Словаччину в кінці серпня 1968 року.

На думку чехів, особливе зацікавлення істориків викликає запис таємної телефонічної розмови між совєтським партійним лідером Леонідом Брежнєвим і керівником чехо-словацьких комуністів Александром Дубчеком. Ця розмова відбулася 13-го серпня, за вісім днів до вторгнення. А. Дубчек рішуче сказав Брежнєву, що не припинить розпочатих реформ, а Л. Брежнєв відверто пригрозив, що введе у Прагу війська.

Чеський історик Войтех Менчл, коментуючи цей документ, висловив певність, що А. Дубчек просто не повірив, що Л. Брежнєв може здійснити свої погрози: „Дубчек повірив югославському лідерові Йосипові Тітові, який переконував, що Совєтський Союз не зважиться на застосування збройної сили проти чехословацьких реформаторів".

У Вільнюсі зустрілися дорадники НАТО

Вільнюс, Литва. — Тут відбувається засідання групи дорадників у питаннях атлантичної політики країн — членів НАТО, в якому беруть також участь нові партнери майбутнього співробітництва. Крім представників 23-ох країн, які входять у Північно-атлантичний оборонний союз, на зустрічі є присутні делегації Литви, Латвії, Естонії, Фінляндії, України і Молдови.

Мета зустрічі — обговорити джерела небезпеки для европейської стабільности і визначити найдоцільніші способи запевнення миру та взаємопідтримки.

Згідно з програмою зустрічі, представники преси не брали в ній участи.

П. Симоненко — кандидує на пост Президента

Київ (УНІАР). — Тут у вівторок, 19-го квітня, черговим претендентом на посаду Президента України висунено лідера Компартії України Петра Симоненка. Його кандидатуру затверджено на конференції КПУ, у якій взяло участь 60 депутатів нової Верховної Ради.

Таким чином П. Симоненко став третім претендентом на пост Президента України після Леоніда Кучми та Олександра Мороза.

БОМБАРДУВАННЯ СЕРБІВ МОЖЕ ПОНОВИТИСЯ

Вашінґтон. — Виступаючи в четвер, 21-го квітня, у Конґресі, державний секретар Воррен Кристофер заявив, що З'єднані Стейти мусять втрутитися у боснійський конфлікт, щоб стримати сербську аґресію і не дати бойовим діям розповсюдитися на Македонію і Хорватію.

В. Кристофер висловив сподівання, що НАТО підтримає заклик президента Билла Клінтона і генерального секретаря ООН Бутроса Бутроса-Ґалі до ефективної повітряної атаки на сербські укріплення, оскільки нема іншого способу для припинення бойні, що її серби здійснюють проти 65,000 мирних мешканців мусулманського міста Ґоражде. „Ми не можемо обернутися спиною до теперішньої ситуації, і навіть такий обережний держсекретар, як я, відчуває необхідність підтвердити провідну ролю і відповідальність ЗСА", — підкреслив В. Кристофер.

Голова Сенатської комісії в питаннях озброєнь Сем Нанн погодився, що американці не повинні стояти осторонь щодо подій у Боснії. С. Нанн сказав, що треба бути готовими до ескаляції втручання, „бо інакше ескаляція здійснюватиметься тільки зі сербського боку". На думку сенатора, прийшов час скасувати ембарґо на доставу зброї для боснійських мусулман: „Ми повинні озброювати ту сторону, яка є жертвою".

Лондон і Бонн підтримали пропозицію президента Б. Клінтона щодо боснійської ситуації.

Тим часом серби обстрілюють ракетами центр Ґоражде, в тому числі міський шпиталь. Кількість убитих серед мирного населення доходить до 400 осіб. Представник ООН в Ґоражде заявив: „Єдина мета обстрілів міста — викликати крайню паніку серед населення і змусити його залишити ці місця".

ФЕСТИВАЛЬ В НЮ ДЖЕРЗІ

Голмдел, Н. Дж. — Тут у суботу, 18-го червня, відбудеться 20-ий з черги Український фестиваль в Ґарден Стейт Артс Центрі. Програма на сцені — від 3:30 до 6:30 вечора. Участь братимуть: Павло Дворський, Тріо Олеся Кузишина, ансамбль „Фата Моргана", танцювальні ансамблі „Вагон" і „Волошки", майстер церемонії — Іриней Коваль. Крім того, відбудеться програма під відкритим небом, спортові змагання, продаж мистецьких виробів та українських страв. У справі інформацій та квитків слід звертатися до Ярослава Івахова (908) 369-5164 — до год. 9-ої вечора.

У СВІТІ

ТИЖДЕНЬ ПЕРЕД початком перших загальних нерасових виборів у Південно-Африканській Республіці зулюська партія Інката згодилася взяти в них участь. Угоду про це досягнуто у Преторії на переговорах президента ПАР Фредеріка де Клерка, лідера зулюсів Манґосуту Бутелезі і президента Африканського національного конґресу Нелсона Мандели. Домовлення трьох політичних керівників підтримав і король зулюсів Звелетіні. Він запевнив, що його піддані дисципліновано прийдуть на виборчі дільниці.

ДВА КОРАБЛІ військово-морських сил З'єднаних Стейтів з ракетними комплексами „Пейтріот" прибули у південнокорейський порт Пусан. Очікується, що порядок розміщення ракет, а також час проведення американсько-південнокорейських маневрів Тім Спіріт буде узгоджено, коли цими днями до Сеулю з офіційною візитою приїде секретар департаменту оборони ЗСА Віліям Перрі.

ПІСЛЯ ТОГО, як італійський уряд Карля Чампі склав зі себе свої уповноваження перед новим парляментом, в рамках старого кабінету відбулися істотні зміни. Президент республіки Оскар Скальфаро спеціяльним декретом призначив К. Чампі міністром внутрішніх справ, Леопольда Елію — виконуючим обов'язки міністра закордонних справ. Цими днями керівник держави розпочне наради з приводу формування нового італійського уряду.

ВІЙСЬКА І ПОЛІЦІЯ Великобританії та Ірляндської Республіки почали великомаштабну операцію проти Ірляндської республіканської армії, яка терористичними методами вже багато років бореться за скасування англійського правління в Ольстері. Вдаючись до рекету, IPA поповнює свою касу десятьма мільйонами фунтів стерлінґів річно. Метою операції є позбавити терористів фінансової підтримки і в такий спосіб унеможливити дальшу ескаляцію насильства.

ДО СКАСУВАННЯ навмисних перешкод в рамках Европейського союзу для товарів польського експорту закликав під час розмови з канцлером Німеччини Гельмутом Колем прем'єр-міністер Польщі Вальдемар Павляк, який перебуває з офіційною візитою в Бонні. Г. Коль запевнив, що поряд з розвитком двосторонніх взаємин буде підтримувати приєднання Польщі до Европейського союзу.

МОСКОВСЬКА ГАЗЕТА „Ізвєстія", в ч. з 21-го квітня, оприлюднила нові свідчення для підтвердження факту, що діяльність партії Владіміра Жириновського дотепер фінансувалася німецькою фірмою ТФО. Її керівник Вернер Ґірке, за дорученням лідерів колишньої комуністичної Східньої Німеччини, переховував у західніх банках валютні запаси Соціялістичної єдиної партії Німеччини. Віднедавна В. Ґірке погодився сприяти спеціяльній державній комісії, яка перевіряє власність колишніх східньонімецьких партій. З його допомогою в державну касу вже вернулося 60 міл. марок. В. Ґірке передав для комісії фінансові документи, які засвідчують, що на рахунках різних російських партнерів, в тому числі ліберальних демократів, у банках Люксембурґу і Праги є понад міл. німецьких марок. Німецька сторона має твердий намір повернути собі ці гроші.

В АМЕРИЦІ

ДЕПАРТАМЕНТ торгівлі в середу, 20-го квітня, повідомив, що будова житлових приміщень у березні значно пожвавилась, зростаючи на 12.1 відсотка. У березні розпочато будову 1,473,000 мешканевих одиниць у віх реґіонах країни, а це куди більше як сподівалися експерти цих підрахунків. Одначе голова Спілки мортґеджових банкірів у ЗСА Воррен Ласко твердить, що через підвищення останнім часом відсоткової стопи позичок, втрачено 250,000 можливих покупців житлових будинків.

ЧІЛЬНІ ДЕМОКРАТИ та президент Билл Клінтон розглядають можливості компромісу, котрий включав би обмежені санкції, але дозволяв би на дальші торговельні відносини з Китаєм, якщо останній не зробить поступу в справі людських прав. Такий підхід до справи є конечним, якщо Б. Клінтон хоче врятувати бодай залишки своєї політики щодо Китаю. З одного боку він не хоче втратити торговельних зв'язків з цією найбільш зростаючою економікою в світі, а також не хоче цілковито здавати свої позиції щодо вимог більшого пошанування прав людини. Рішаючою датою про торговельний статус Китаю є 3-те червня.

ВШАНОВУЮЧИ ПАМ'ЯТЬ тих чоловіків і жінок — вояків американських збройних сил, які згинули над північним Іраком 14-го квітня, коли два американські вертольоти були помилково зістрілені таки американськими літаками, чільні щоденники країни присвятили їм свої перші сторінки. Крім коротких біографій кожного, стверджується, що це були люди особливих вартостей, зокрема глибокого патріотизму.

ПУХЛИНА У МОЗКУ загрожує життю колишнього президента ЗСА Ричарда Ніксона, який знаходиться у нюйоркській лікарні — медичному центрі Корнелл після крововиливу у мозок минулого понеділка, 18-го квітня. Речник лікарні сказав, що вісток про його стан здоров'я не подаватиметься, хіба що зайдуть важливі зміни.

ЯК ОДНО ІЗ ОСТАННІХ заспокійливих потягнень для того, щоб Північну Корею знову заманити до дипломатичних переговорів, ЗСА і Південна Корея заповіли, що свої військові маневри відкладають аж до листопада. Ця заява проголошена під час перебування секретаря Департаменту оборони Вілліяма Перрі в Сеулі, столиці Південної Кореї. Він поїхав туди, щоб бодай частинно пом'якшити напружену ситуацію, що заіснувала з приводу ядерної програми Північної Кореї та їхнього недопущення міжнародних інспекторів на перевірку.

ВИСТУПАЮЧИ НА ТЕЛЕВІЗІЙНІЙ програмі „Сьогодні" мережі Ен-Бі-Сі, керівник державної розвідки Сі-Ай-Ей Джеймс Вулсі сказав, що тепер відбувається перевірка багатьох розвідчих справ внутрі аґенції та інших відділах Уряду. Розсліди відбуваються на базі інформацій отриманих з архівів і колишніх аґентів розпалої розвідчої системи колишнього СССР і країн Східньої Европи. Справа Олдрича Еймса є тільки одною із багатьох.

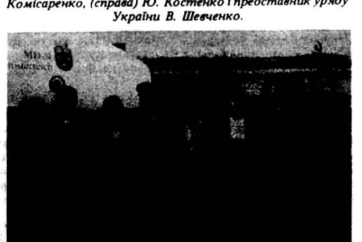
ЛАВА ПРИСЯЖНИХ у Лос Анджелесі схвалила винагороду в сумі 3.8 міл. дол. Родні Кінґові, якого в 1991 році побили міські поліціянти. Справа того побиття, завдяки аматорському зфільмуванні цілого випадку, була широко розголошена не тільки в ЗСА. Родні Кінґ у судовому оскарженні міста вимагав заплати на суму 15 міл. дол. Міський адвокат Джеймс Ган сказав, що „місто уважає це справедливим рішенням", натякаючи в той спосіб, що Лос Анджелес не буде вносити відклику.

„Я тоже одесит"

Одеса-Відень-Ню Йорк (О. Кузьмович). — Повернувшись із динамічного інавґураційного лету австрійської летунської лінії до Одеси, зустрічаю в Ню Йорку здивовані погляди і сумніви: „Чи ви справді були в Одесі, чи в якомусь ресторані під тою назвою?"... Отже розповідаю, показую світлини, вияснюю та подаю свої враження.

Директор М. Регулька з амбасадорами України, (зліва) С. Комісаренко, (справа) Ю. Костенко і представник уряду України В. Шевченко.

Обслуга першого літака до Одеси із директором М. Регулькою після прилету до Одеси. А над будинком летовища все ще видніє серп і молот...

Однак ніколи я не сподівалася, що саме в Ню Йорку можна зустріти стільки людей, які були, а часом і далі вважають себе „одеситами" та мають великий сантимент до того найбільшого порту на Чорному морі, що належить молодій українській державі.

„Одесити" — це немов дивовижня каста людей, різних національностей, для яких це місто є завжди рідним, близьким і незабутнім. Тож не диво, що при згадці моєї несподіваної подорожі чую у неодного припадкового зустрічного горде ствердження: „Я тоже одесит".

Може саме тому, що це місто єднає стільки національностей, розмовною мовою мешканців залишилася російська і це перше враження, що дивує того, хто вступив на цей клаптик української землі. На вулицях видно написи лише російською мовою, а пояснення нашої провідниці в часі оглядин Одеси торкаються лише славного російського минулого цього міста, що справді записане в історії та культурі відомими у світі іменами письменників, композиторів і музик.

Але наша прогулька журналістів і бизнесменів з Австрії, Англії, Франції, Італії, Бельгії і ЗСА — усіх тих, що були запрошені на цей перший лет, була виразно під знаком цього нового летунського получення з морськими воротами України, яке дає можливість усім зацікавленим торгівлею чи туристикою летіти з Ню Йорку до Одеси, з короткою лише зупинкою у Відні.

Зв'язок саме з українською Одесою підкреслювала участь у цьому леті також амбасадорів України, з Відня — Юрія Костенка і з Лондону Сергія Комісаренка. Усіх прибулих привітали на летовищі, а відтак у готелі на зустрічі з гостями представники міністерства закордонних справ України, представник Президента на Одесу, і заступники голови одеського Міського виконавчого комітету і адміністрації. На летовищі

(Закінчення на стор. 3)

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holydays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send adress changes to: "Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку-$22.00, на 3 місяці-$12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Добра порада Урядові ЗСА

У „Ню Йорк Таймсі" з 17-го квітня ц. р. появилася, датована з Києва, обширна стаття Стівена Ерлянґера, дуже прихильна Україні. По суті автор тієї статті, добре зорієнтований у відносинах на Сході Европи, не відкриває Америки, бо стверджує відомий факт: останні вибори в Росії, які були програною її президента Боріса Єльцина, висунули на політичну арену екстремістів, які голосно і одверто почали пропаґувати старий російський імперіялізм з гаслами відбудови російської імперії та із заперечуванням реформ по лінії демократизації й економічних реформ по лінії вільного ринку.

Однаково на цьому місці як на сторінках поважної міжнародної преси зразу звернено увагу, що дальша орієнтація Заходу, зокрема й особливо Америки, на Москву може довести до катастрофи: до відбудови „Великої Росії" під якоюсь новою вивіскою, з автоматичним воскресенням холодної війни, з радикальним порушенням міжнародної конфіґурації сил, що постала з розвалом Совєтського Союзу та банкрутством комунізму. Саме на цю тему написав статтю Ерлянґер, у якій наполегливо дораджує Урядові Билла Клінтона зревідувати свою політику у тому напрямку, щоб Україна стала промотором демократії на Сході Европи та бар'єром проти російського експансивного імперіялізму. Ерлянґер орієнтується у сумних відносинах в Україні, з економічною кризою на першому місці, і тому апелює до Америки, щоб активно і реально, а не тільки словесно, помогла Україні перебороти ту кризу.

Треба сказати цьому американському журналістові „спасибі" за добре слово, за розумну пораду Урядові по лінії власного американського інтересу, але водночас висловити наш сумнів, чи та добра і мудра порада знайде поспух у Білому Домі й Капітолі. В американському Конґресі є ще краще зрозуміння заторкненої Ерлянґером проблеми, у Білому Домі і Державному департаменті ніби появився деякий відворот від монопольної орієнтації на Москву, але вся закордонна політика Америки за президентури Билла Клінтона — неясна, тьмава, висловлюється платонічними деклараціями — без рішучої послідовної дії. Хитка й невдачна політика Уряду супроти Сомалії, Близького Сходу, Китаю та особливо супроти Сербії і Боснії охоплює також відношення до Росії й України. Правда, Ерлянґер покликується на ближче неназвані американські „дипломатичні кола", але, видно, їхні розумні погляди і висновки так і залишаються у їхньому колі. Американська амбасада у Києві прихильна Україні і можна здогадуватися, що Стівен Ерлянґер під час своїх останніх відвідин Києва — відвідав ту амбасаду. Але ніякий амбасадор не формує політики своєї країни — він є інформатором та виконавцем рішень і вказівок своїх зверхників з Вашінґтону.

Виступ Ерлянґера спонукав редакцію „Ню Йорк Таймсу" виступити зараз наступного дня, 18-го квітня ц. р., із статтею п. з. „Непевні вибори України". Тут мова не про американську закордонну політику ані про Росію, але про невтішний вислід виборів — з поразкою у числених виборчих округах демократичних кандидатів та перемогою комуністів. Слабою сторінкою тієї редакційної статті „Ню Йорк Таймсу" є орудування тільки статистичними цифрами — без ближчої аналізи. Наприклад: там нема згадки про те, що тепер не всі комуністи в Україні є яскраво червоними вони також, — як їх назвав у своїй доповіді в НТШ у Ню Йорку д-р А. Камінський, — „рожеві". Це комуністи молодшого віку, які думають прагматично, а не ідеологічно, існує в Україні також явище територіяльного, не національного патріотизму. Добро редакційної статті у „Ню Йорк Таймсі" у висновку, що катастрофа України буде теж нещастям всього демократичного світу.

Наш висновок трохи інший: ані Америка, ані інший, відносин в Україні не направить слабої української держави не зробить сильною. Це єдино можуть, повинні і мусять зробити самі українські та й неукраїнські, але державницькі кола України, державна верхівка і вся українська спільнота. Вони мусять збудувати Україну і вони можуть її зруйнувати, коли продовжуватимуть практику двох останніх літ.

Зріст зацікавлення Україною у зв'язку з ситуацією в Росії та виборами в Україні повинно вразумити короткозорих українських діячів, які все ще очманілі власними амбіціями та сліпі на українську державницьку рацію. Один Господь знає, чи і коли та мишодраківка в Україні припиниться.

Микола Руденко

САМОВИЯВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

II

Що я думаю з приводу цієї кандидатури—відомо з моїх попередніх писань. Але стисло повторю: Кучма осідлав московського коня і не лише сам збирається на ньому їхати на червоне сяєво кремлівських зір, а й пробує приторочити до свого сідла Україну. Колись вони перед телекамерою, доволі картинно позуючи, завели свої годинники й налаштували на московський час — Кучма, Чорномирдин, Кебич. Останньому вже вдалося реалізувати клятву трьох прем'єрів — Білорусь зреклася власного суверенітету на користь Москви. Черга за Кучмою. То невже перед ним також буде піднято шлаґбаум?

У своєму інтерв'ю, що надруковане в газеті „Молодь України" (ч. 31 з 12-го квітня 1994 року), я закликав новий парлямент скасувати вибори Президента, щоб не ставити незалежність України під убивчий риск. Чи почує цей заклик нова Верховна Рада — не знаю, але Республіканська Партія почує, бо там думають так само, як і я. Приходять занепокоєні листи від різних груп народу й окремих громадян на адресу редакцій та державних установ того ж самого змісту: скасувати вибори, дозволити Л. Кравчукові завершити свій президентський термін. І це логічно: його запізнали керівники наймогутніших країн, з ним спрацювалася американська адміністрація на чолі з Б. Клінтоном. І взагалі Україна завдяки його дипломатичній майстерності посіла почесне місце у світовому співтоваристві. А це ж хіба мало?..

Та покищо не видно, аби хтось із людей, відповідальних за президентські вибори, передбачав, що вони можуть не відбутися. На елітарних щаблях ніхто їх так не бачить, окрім самого Л. Кравчука. Він стоїть на тому, що президентські вибори належить відкласти, якщо новий парлямент своєчасно не прийме закон про Президента. Я вже згадував: прийнятий закон про місцеві органи влади виглядає так, що наша держава може бути або президентською, або парляментською. А це поки що не визначено. За таких умов не можна проводити вибори Президента, бо не відомо, якими правами й обов'язками він володітиме. Якщо держава президентська — виконавча влада буде підпорядкована йому, як це є сьогодні; якщо держава парляментська — виконавчу владу має очолювати прем'єр, що не підпорядкований Президентові — як, скажімо, канцлер у Німеччині.

Ставити на вирішення ці кардинальні питання уже після виборів Президента означало б посіяти хаос та безладдя, бо в цьому разі неминучий розкол у владних структурах. Отож Л. Кравчук заявляє: за такої невизначености він не має права брати участь у президентських виборах, бо добре бачить, що з цього може вийти.

Разом з тим уже ясно, що новий парлямент не встигає прийняти своєчасно закон про Президента: адже ж своєчасно — це до 26 квітня, тобто за три місяці до виборів, коли висунення кандидатів на посаду Президента має припинитися й розпочатися інший етап — взаємоборство поміж кандидатами. Чи, може, новий парлямент, якому стара Верховна Рада передасть владні функції 22-го квітня, за якихось три дні встигне все зробити — і зформуватися, тобто обрати президію й спікера, і розробити закон про Президента, і прийняти його майже одноголосно, бо за інших умов не набереться конституційна більшість? Я гадаю, що це неможливо — президентські вибори таки ж доведеться відкласти. А тоді, коли буде прийнято закон про Президента, може з'ясуватися, що ні Кучма, ні Кравчук не зажадають цієї посади. Можливо, я помилюся, але саме так бачу цю нелегку проблему. Принаймні чекати не довго, доки вона постане вповні, з усім своїм драматизмом.

Тим часом вельми загрозливі події, що здатні дестабілізувати становище в Україні, наростають доволі бурхливо. Майже щодня кримський президент Мєшков видає провокаційні укази, які Л. Кравчукові доводиться скасовувати, бо вони суперечать конститутуції та законам України. Не можна сказати, що Мєшков це робить через незнання законів — він за фахом юрист. Схоже на те, що він від когось отримує відповідні вказівки й запевнення. Найголовніше із цих запевнень — підтримка з боку Чорноморської фльоти. І треба сказати, що відповідні дії з боку російських чорноморців розгорнулися на повну потужність.

Всіляко гальмуються переговори щодо розподілу Чорноморської фльоти. Не зважаючи на те, що за Ялтинськими угодами, фльота підпорядкована як російському, так і українському командуванню — про останнє росіяни забувають. Москва цілком ігнорує участь української сторони в керівництві фльотою — якраз навпаки: вживаються заходи аби поставити Чорноморську фльоту в становище повної боєготовності і не супроти якоїсь іншої держави, а супроти України. Кораблі завантажуються повним комплектом боєприпасів — від традиційних до ядерних. Особовий склад фльоти отримав команду боєготовності номер один. До Одеси з провокаційною метою посилають із Севастополя то один корабель, то другий, відбуваються сутички на межі застосування зброї. Покищо українським військовикам вдавалося спроваджувати непроханих гостей без жодного пострілу, але видно, що ситуацію кожного разу плянується вибухово. Україні також доводиться посилювати збройні структури; так наприклад, у відповідь на заходи росіян довелося перетворити одеський дивізіон на бриґаду Українських Військово-Морських Сил.

15-го квітня надійшло повідомлення, що Б. Єльцин і Л. Кравчук підписали угоду з приводу Чорноморської фльоти такого змісту: а) визнати, що надалі українська і російська фльоти не повинні міститися на спільній базі; б) при розподілі Чорноморської фльоти Україні має відійти від 15 до 20 відс. у вигляді бойових кораблів, а за 30—35 відс. кораблів Росія має сплатити повну вартість. Загальна вартість Чорноморської фльоти оцінюється в 35 біл. американських долярів.

Мушу уточнити, що зміст угоди мені став відомий від кореспондентів західніх радіостанцій, київське радіо лише потвердило факт її підписання. З тих самих джерел надійшли такі подробиці: Україна пропонує для російської частини фльоти Теодосію, російська сторона вимагає Севастопіль. Про умови передачі чорноморської бази в російське користування покищо нічого не було сказано. Треба думати, що це лише попереднє домовлення — має провадитися праця експертів та детальне опрацювання конкретних рішень. Так чи інакше, але треба мати на увазі наступні факти: а) Україна покищо не має змоги мирними засобами позбутися присутности в Криму Російської фльоти; б) кращим виходом із цього становища слід вважати передачу кримської бази в тривалий винайм Росії.

Максималісти жадають негайного очищення кримських портів від російської присутности. Але погляньмо на Німеччину: вона також, мабуть, хоче повернути батьківщину Канта, що так недоладно називається Калінінградом. Але Німеччина добре бачить: сьогодні це нереально. Слід чекати вигідної ситуації. Вона ж не за горами: якщо ми маємо кримський сепаратизм, то в Росії таких сепаратизмів кілька десятків. І вони, безумовно, свою справу зроблять.

16-го квітня київське радіо передало, що командуючий Українською фльотою адмірал Безковорайний видав наказ підрозділам фльоти забезпечити контролю над західньою частиною чорноморської акваторії та портами Ізмаїл, Очаків, Миколаїв. Справа в тому, що в цих портах (так само, як в Одесі) розташовані допоміжні бази Чорноморської фльоти. Розуміючи, що Україна надалі не дозволить російській стороні користуватися цими базами, командування Чорноморської фльоти почало вивозити звідти все, що становить певну вартість. І, між іншим, конфлікт в одеському порту відбувся саме через спробу росіян потай вивезти вартісне устаткування. І саме через це Чорноморська фльота отримала команду бойової готовности число один. Там, на російській фльоті, знали, що українці заблькують їхні допоміжні бази — через те й озброїлися вище зубів. Гадаю, саме тому Балтин отак „по-снайперському" влучив собі в ногу; він бачив, що ось-ось почнеться кривава каща, що коштуватиме йому голови. Але Безкоровайний не поспішав дати згаданого наказу — він зробив це відразу ж по тому, як була підписана угода щодо принципів розподілу Чорноморської фльоти. Тепер це, мабуть, виглядає значно безпечніше. До речі, того ж дня надвечір був оприлюднений указ Президента України з цього приводу.

Чи варто нам повертатися до розмови про президента Мєшкова та зухвалий сепаратизм кримських росіян? Їм невдовзі набриднуть мєшковські безперспективні укази, вони заспокояться відразу ж, як тільки буде досягнуто військової стабільности в Криму. А вона, безумовно, буде досягнута — іншої дороги немає ні для Росії, ні для України.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про ціну писаного слова

Немає дня, щоб ми не говорили і не переживали величезної інфляції, що панує тепер в Україні. Розуміється у всіх нас турбота, що буде далі і як далеко будуть зростати ціни, а з тим зубожіння населення.

Але, коли в Україні інфляція іде справді „американським темпом", ми цю сповільнену, але справді — американську, якось приймаємо спокійніше, як явище щоденне, з яким усі радо чи нерадо, але таки погодилися і живуть далі в переконанні, що нічого не змінилося. Треба, однак, тільки потрапити на старі папери, газети чи книжки з-перед 20 чи 40 років, щоб усвідомити собі, як непомітно, ми всі без виїмку змінили свої життєві стандарти, навички чи таки звичайні, щоденні потреби.

Ось так і мені трапилося недавно, коли зі стриху витягла цілу скриньку давніх газет, журналів і книжок, щоб віднайти потрібні до однієї статті матеріяли.

На пожовклих листках були не лише статті чи вірші на давно забуті теми, але також око впало на тодішні ціни друкованого слова, що викликують здивування і просто неправдоподібність. Чи справді можливе, що „Ню Йорк Таймс" коштував лише 15 центів? Чи дійсно ціна, (на добре виданій в твердій обгортці), книжки була 4,95 дол.? Десь з однієї із книжок випадає на долівку складений в половину квиток до кіна. Дивлюся на ціну — 25 центів.

Отже, не лише друковане слово мало зовсім інакшу низьку ціну, але навіть така щоденна приємність, як відвідини кіна.

Важко тепер пригадати, в якому часі точно ціни на газети і на книжки підходили вгору, але всі ми приймали це як самозрозуміле, ніхто не дивувався і не протестував, бо це було знаком часу та йшло впарі із загальним підвищенням цін на життєві видатки і щоденні потреби.

Важко навіть подумати, щоб хтось із пересічних громадян перестав купувати щоденну газету тому, що її ціна піднеслася на декілька чи кільканадцять центів, як і важко подумати, щоб культурна людина перестала читати і збирати цінні для неї книжки до своєї книгозбірні, коли вони вже не коштували п'ять долярів а 10, відтак і 20. Навіть при цілому пануванні телевізії, що стала неодмінною частиною життя кожної людини і з якої черпається останні політичні чи побутові інформації — це ще не змінило звичаю тримати кожного дня в руках газету та з неї вичитувати ще раз усі новини.

Ця істина ще більше торкається нас, українців, які ніяк не можуть в інакший спосіб довідатися про усі новини з українського життя, а тепер також з України, як тільки із своєї рідної газети. Вона — це найтісніший лучник поміж громадами, а в останніх трьох роках також і з Україною, де на українську пресу діяспори так чекають, як і тут. А тепер пригадаймо собі і киньмо оком на давні примірники нашої „Свободи" з-перед 20 чи 40 років, які у декого з нас заховалися з приводу якоїсь вартісної статті, чи просто історичної події або новини. Скільки вже років проминуло, як востаннє піднесено на цей щоденник ціну? А скільки соток забезпечених в УНС громадян дістають її даром або за мінімальною оплатою? Коли ми без найменшого спротиву чи здивування приймаємо щораз вищу оплату за чужі видання чи книжки — чи не треба нам за тими самими категоріями розцінювати свої?

Ціна рідного, друкованого слова не може бути ніколи зависока, бо ніщо не є таким добрим і потрібним показником культури народу, як її видання. Без українського друкованого слова наш народ не може існувати і це хіба ясне для нас усіх.

О-КА

Володимир Барагура

ДИВНІ ДІЛА ТВОЇ, ГОСПОДИ!

(Чудесне розкриття авторства оповідання для юнацтва „учителька")

Habent sua fata libelli...
Книжки мають свою долю...

Ледве, чи котра українська книжка мала таку щербату долю, як оповідання для юнацтва „Учителька", авторства Марійки Дмитренко (псевдо) Богдани Марії Світлик-Литвинко, народженої в Перемишлі 28-го грудня 1948 року, яка згинула геройською смертю в битві УПА з енкаведистами в Карпатах 28-го лютого (інші біографи подають 28-го грудня) 1948 року.

У 1920 роках вона переїхала з батьками до Львова, де вчилася в гімназії СС-Василіянок, а опісля студіювала клясичну філологію в Львівському університеті. В 1939 році польська поліція арештувала її за підпільну діяльність. Вона просиділа в в'язниці „Бриґідки" у Львові до вибуху Другої світової війни в вересні 1939 року.

Вийшовши на волю, стала членом УПА і працювала в ділянці пропаґанди — „Смолоскип", „Ідея і Чин" користуючись псевдонімом „Ясна", „Світляна", а в літературних творах Марійка Дмитренко.

Була одружена з Зеноном Литвинком, який поляг у битві під Бродами. В 1941 році Богдана стала матір'ю сина Андрія, якого віддала в опіку своєї мами, що його усиновила, сама ж Богданна пішла в підпілля й загинула геройською смертю прострелвиши себе, щоб не попасти в руки ворога.

Машинову копію з датою 1947 року знайдено в криївці УПА біля села Хороцева в Карпатах. Справжнє прізвище авторки оповідання „Учителька" розкрив нещодавно померлий лікар д-р Володимир Стеник, професор медицини Львівського університету, який цікавився теж журналістикою, літературою та театральним мистецтвом. Він у 1992 році опублікував в газеті „За вільну Україну" статтю „Ще одна невідома?" В цій статті розповідалося про письменницю-революціонерку Марійку Дмитренко (псевдо), справжнє прізвище якої було невідоме. На цю статтю відгукнулася Ліда Квашина з Херсонщини, яка в особі письменниці, зображеної на фото обкладинки оповідання „Михайлик" пізнала свою сестру Богдану Марію Світлик-Литвинко.

Її син Андрій, сьогодні декан інженерського факультету Університету в Одесі, дізнавшись про свою маму, поїхав разом із тіткою влітку м. р. відвідати місце смерти мами, бо могила покійної невідома. Переїздом у Львові вони зустріли меценатку дитячих видань в Україні Марію Крижанівську з Рочестеру й подружили з нею. Так появилася її коштами розповідь „Учителька".

• • •

Тлом цього оповідання є закінчення Другої світової війни та „визволення Західньої України" й намагання знищити докорінно „буржуазний націоналізм" та нащепити совєтську систему. Цю акцію вів большевицький режим на всіх фронтах і всіма можливим засобами. Окрему увагу звернув на дітей та молодь. З тією метою висилав масово на терени Західньої України групи молодих учительок-комсомолок, щоб вони викорінювали „буржуазний націоналізм", а на його місце защеплювали „думання і працю по-большевицькому". Представником і прототипом цих учительок, які мали завдання „перевиховати" населення Західньої України на совєтський лад авторка зробила молоду ентузіястку-комсомолку Таню.

Проте дійсність показала, що ця акція не мала сподіваного успіху, навпаки ці ентузіясти підпадали під вплив національно свідомого патріотичного місцевого населення і, замість ширити комуністичну ідеологію, переходили в націоналістичний табір, допомагали партизанам і вступали в їхні лави.

Така доля зустріла й Таню, яка отримала відрядження до села Гринівки. Тут зразу відчула, що селяни й шкільні діти, хоч ставилися до неї ввічливо, то уникали її товариства й розмов і зараз розходилися, коли вона наближалася до них. Її господиня Настя сторонила від неї, бо була зв'язковою з партизанами. Ця ізоляція пригноблювала Таню, вона відчувала, що село скрито підтримує „націоналістських бандитів".

Врешті після, довгої, болючої внутрішньої боротьби Таня захиталася в своїх комуністичних поглядах. Переломовим моментом стала особиста зустріч із раненим партизаном, якого Таня переховувала в своїй кімнаті і піклувалася ним. В її душі і в серці відізвався голос любови ближнього й земляка, який бореться за свободу своєї нації й батьківщини.

Це знайомство і розмови переконують Таню, й вона внутрішньо відкидає доцільність дорученої їй совєтською владою місії „перевиховання молодого покоління на ідейних комуністів".

Потрясаючою є прощальна сцена й остання розмова з упістом, який мусить відійти зі своїм відділом стрільців.

Таня називає упіста „другом-провідником" і каже йому: „Я хочу дати вам усім своє життя. Я нині говорила дітям про Крути, як ви мені раз розповідали. Це було прекрасно! Ви, тітка Настя, Гася — всі працюєте. Візьміть і мене до себе. Я знаю, що ви мене-комсомолки можете боятися. Та я хочу жити для цієї ідеї, що й ви всі. Ви всі — герої!"

Повстанець споважнів: — Ви знаєте, Таню, що значить наше життя? Воно часто значить — смерть!

Таня глянула йому в очі: — Я не боюся смерти. Мій батько не боявся... І ви не боїтеся, друже-провіднику.

• • •

Таня і тітка Настя цього вечора довго стояли у відчинених дверях і дивились вслід за повстанцями. Вив вітер і шарпах стріхами, завивав у галузях дерев і кущів. Повстанці пішли в негоду. Серед них „він", слабий своєю раною та сильний своїм духом, сильний любов'ю до цих жінок, що стояли довго на порозі та нишком утирали сльози...

• • •

Поруч згаданої раніше меценатки Марії Крижанівської з Рочестеру, яка покрила кошти видання „Учительки", до появи книжки причинилися: Світова Координаційна Виховно-Освітня Рада (СКВОР) при Світовому Конгресі Вільних Українців (СКВУ) і Українські Працівники Літератури для Дітей і Молоді (УПЛДМ).

(Закінчення на стор. 3)

ПЕКІН ПРОГОЛОСИВ про свій намір відновити свою участь у Міжнародній угоді в питаннях торгівлі і тарифів, яка припинилася в 1949 році у зв'язку з приходом до влади комуністів. Китайські урядові чинники вважають, що відновлення участи у згаданій угоді може в часі збігтися з призначенням на початок наступного року створенням світової торговельної організації. Однак спостерігачі передбачають, що цей плян, не зважаючи на підтримку з боку Японії, Европейської спільноти і Канади, може не здійснитися, оскільки йому протидіятимуть З'єднані Стейти. Причиною є незгоди між двома країнами в питанні про права людини.

Дивні діла твої, Господи!

(Закінчення зі стор. 2)

Авторка передмови до книжки не повинна б робити заваги щодо літературної вартости оповідання, бо це може відохотити проспективних покупців та читачів. Цю оцінку треба залишити літературним критикам, рецензентам, авторам оглядів, бібліографам. Видавництво повинно висловлюватися про видаваний твір тільки позитивно...

• • •

Формат книжки 8x5 1/2 інча. На обкладинці зображені обличчя Тані й партизана. На внутрішній, непагінованій сторінці вміщений фото-портрет авторки твору. Три супермодерністичні текстові ілюстрації роботи Анатолія Ойцюся — невдалі. Друкарня „Вільна Україна", тираж 5,000 примірників, рік видання 1993.

Зліва: Ярослава Стеник, дружина д-ра Володимира Стеника, який зідентифікував прізвище авторки, Марія Крижанівська, меценат видання, Андрій Світлик, син авторки, Ліда Квашина, сестра авторки, Роман Стеник, автор життєпису письменниці.

Богдана Світлик (Марійка Дмитренко)

У процесі переписування, пропущено важливе речення у подяці СТУДІЇ МИСТЕЦЬКОГО СЛОВА в Ню Йорку, що появилося на сторінках „Свободи" з датою суботи, 16-го квітня.

„СПЕЦІЯЛЬНА ПОДЯКА Д-РОВІ ЮЛІЯНОВІ КУЛЯСОВІ ЗА ПОВНЕ ЗРОЗУМІННЯ ТА ВІДНОШЕННЯ ДО НАС І ТЕПЛІ СЛОВА ВІТАННЯ ПІСЛЯ ВИСТАВИ"

Лідія Крушельницька

Тенісові турніри на Союзівці

Тенісова ланка УСЦАК подає до відома, що на літній сезон на Союзівці заплановано такі турніри:

2-3-4-го липня — **УСЦАК-Схід**
6-7-го серпня — **Подвійні ігри**
2-5-го вересня — **Крайові чемпіонати УСЦАК**
22-23-го жовтня — **КЛК**

„Я тоже одесит"

(Закінчення зі стор. 1)

зустріли приїжджих за давнім українським звичаєм хлібом і сіллю та концертом славної одеської симфонічної оркестри під батутою динамічного американського диригента Гобарта Ерла. У холодному весняному подуві члени оркестри грали на честь австрійських організаторів і провідників летунської лінії віденські вальси Штравсів, закінчуючи програму приписовим „маршем Радецького". Може ця віденська музика не звучала з таким темпераментом, як у виконанні австрійських оркестр, але все ж таки дала гостям гарний доказ, що Одеса — це місто музики, яке зродило вже неоднy славу і сьогодні у важких обставинах далі пишається своїми досягненнями на цьому полі.

Не змогли ми на жаль пізнати основну гордість мешканців Одеси, а саме їх гумор, який не вгавав навіть у найважчих роках, а який доходить свого апогею першого квітня вибуховим днем сміху для всього міста і околиць і завжди стягає гостей з усіх усюдів. Ми були в Одесі на п'ять днів за скоро, 28-го березня, щоб зануритись у свято, на якому „одесити" висміюють себе, політичні та побутові обставини і цілий світ. Кажуть, що в цей день навіть мури усміхаються, бо „одесити" таки майстри у жанрі гумору та дотепу, а особливо перед ведуть мешканці жидівського походження.

У день нашого приїзду, що припав пісня дня голосування в Україні Одеса спокійна. На Приморському бульварі проходжуються дівчата, почепившись під руки тамошнім звичаєм по дві-три, на лавках сидять бабусі, що приглядаються прохожим та плькотують, на Потьомкінських сходах — група молодих людей, що вже встигли трохи випити, хоча годинник вказує щойно полудне. Ніде не побачили ми так відомих з інших міст України довгих черг біля харчових крамниць, зате на базарі видна у великих кількостях городина та інші продукти.

Учасникам нашої прогульки навіть не приглядаються — либонь тут добре звикли до різних чужинців, які стали немов невідмінною частиною того міжнародного міста. На прицл на чужинців вказують також „солені" ціни — завжди у долярах, а коли наша провідниця в кращій дільниці Одеси, яку оглядаємо, то це ціна, якої не посоромились би навіть у Ню Йорку.

Крім російської, німецька та англійська мови панують у всіх переговорах і торговельних акціях і такими розмовляють учасники офіційного прийняття в готелі Лондонському, якого ми учасниками.

Промовляють представник міста Одеси і генеральний директор австрійської лінії, Маріо Регулька, який підкреслює своє вдоволення, що саме Австрія розпочала безпосередні лети до Одеси з Відня і це затіснить господарські та культурні стосунки з тим містом. Це заповнить ще одну прогалину між Західньою і Східньою Европою і дасть можливість свобідного подорожування на тому шляху. На початок плянується летіти з Відня до Одеси двічі в тиждень — у понеділки і п'ятниці — вигідним полученням до і з Ню Йорку. Австрійська летунська лінія має получення із 16-ма великими містами у Східній Европі, про що довідуємося із чепурного довідника зі світлинами та усіми інформаціями про дану державу та місце прилету. У ньому находимо інформації про Київ, куди летять австрійські літаки щоденно вже три роки і тепер про Одесу, яку саме з цієї нагоди відвідуємо.

Пригадую господарям із Австрійської лінії, що саме минуло 300 років від народження Юрія Кульчицького, що заснував першу каварню у Відні. Можна б це використати у тому першому леті Відень-Одеса, але якось ця ідея не находить підтримки.

На пресовій конференції, на віденському летовищі президент фірми М. Регулька звернув увагу, що вперше нас, журналістів, запрошено на такий інавгураційний лет і це саме в Україну, що має поважне значення для розвитку туристики і бізнесу з цією молодою державою.

Це підкреслюють в розмовах також наші товариші подорожі — амбасадори України, а також саме представники того господарського світу, що вже зовсім

Одеська симфонічна оркестра під батутою Г. Ерла вітає гостей на летовищі.

Гостей вітають за українським звичаєм хлібом і сіллю.

Директор летунської лінії Австрії М. Регулька передає дарунок представникові Президента України

конкретно працюють для покращання економічного стану Одеси, а з тим і України. Ось, наприклад, товаришами нашої першої подорожі до Одеси є голова Української Бизнесової Агенції Лондон-Київ, Дейвид Тредінник, який видає дуже конкретний та діловий місячник із подаванням бизнесових можливостей в Україні та важливих інформацій для всіх зацікавлених ними, а тепер бачить нові можливості торгівлі через Одесу. Ще більша конкретна є праця іншого підприємця, інж. Вячеслава Вдовиченка, що є президентом Українського Товариства Плавби по Дунаї. Від нього дістаємо прегарний кольоровий каталог, з якого з великим здивуванням довідуємося, що під керівництвом того меткого, молодого фахівця стоїть 176 різних кораблів, 400 барж і 550 ліхтерів (вантажних, несамохідних суден). Це імпозантне число суден обслуговує, як пояснює інж. В. Вдовиченко, чотири порти, а це на Середземному морі, Чорному морі, Індійському океані і річний. У підприємстві працює тепер 2,700 людей, а у віденському бюрі 20. Між пароплавами є пасажирські, промислові та транспортові — одним словом ціла фльотилія і можна лише подивляти ширину того підприємства, а з тим бачити які можливості є в Україні та в її фахівцях. Добре, що чужинецькі підприємства як ось австрійська летунська лінія, зрозуміли, що Україна відкриває для них нові горизонти.

Двогодинні лети з Відня до Одеси і назад дають можливість запізнатися з іншими учасниками подорожі та багато цікавого почути, від увічливих стюардес, що розповідають про свою працю, про пасажирів і численні пригоди, які їм доводиться пережити. Одна з гарних молодих стюардес є, українського роду та допоможе тим нашим подорожним, що не знають німецької чи англійської мови. Таких напевно більше, бо в часі лету заповідають все не лише німецькою, але й українською мовами.

Повітряний шлях літака провадить понад Карпати, над Львовом і Івано-Франківським і коли слухаю цю інформацію щемить серце: от так скочити б вниз і глянути на рідні сторони. Але під літаком лише хмари і щойно розгублюються вони коли долітаємо до плоского надморського терену. А все ж і тут і там — думаю з гордістю — українська держава.

У п'яту річницю смерти о. Т. Дурбака

Світлої пам'яті о. Тарас Дурбак не тільки допомагав імігрантам, які приїздили сюди, але також у 1961 році збудував прегарну нову церкву, як пам'ятник „його священичих зобов'язань Всемогучому Богові та його народові". Так завжди я думаю, коли переходжу попри українську католицьку церкву св. Духа тут, в Акроні, Огайо.

Коли тому 20 років мене призначено парохом римо-католицької церкви св. Ядвіги в Акроні, я був ознайомлений з культурою слов'ян, бо про це вчився, але ніколи не уявляв собі якою близькою стане мені сусідня українська католицька церква св. Духа та її парох о. Тарас Дурбак, хоча сотрудник парафії св. Павла о. Марк Блінн попередив мене, що тут в Акроні я зустріну одну чудову особистість — о. Дурбака.

Зустрівшись вперше з о. Т. Дурбаком, я був захоплений теплотою його привіту моєю рідною мовою. Приглянувшись його усміхненому обличчю я відразу зрозумів, що знайшов щирого приятеля. Для мене він був чимсь багато більше, як приятелем, він був моїм духовним керівником. Своїми розумними порадами дуже мені допоміг у моїй священичій праці. Його заохота та спокійні вказівки допомогли мені бути тим чим я є у своїй парафії впродовж 20-ох років. Він був майже святою людиною і завжди добрим прикладом до наслідування. Коли згадую його в цю п'яту річницю його смерти, то завжди запитую себе „як міг він з малою групою людей збудувати церкву?" Відповідь знаходжу в тому, що це могла зробити тільки така людина, як о. Т. Дурбак, людина, що завжди була в духовній єдності зі своїми парафіянами. Божа милість любов, милосердя і зрозуміння виявляється саме через таких гарних осіб, як отець Тарас.

Пишучи сьогодні цей спомин про о. Т. Дурбака не можу не згадати його дружини Антонії, яка була товаришем життя о. Т. Дурбака. Саме вона дуже влучно описала його як людину спокійну зі стабільним характером і позитивним впливом на тих, що мали життєві труднощі та турботи. „Найбільшим його туземним щастям було сповнення його мрії — здвигнення храму Божого".

Що більше можна ще сказати, як тільки звернутися з проханням до всіх рідних і приятелів, щоб пом'янули його в своїх молитвах.

Нехай всевишній Господь нагородить його вічним щастям, як нагороду за його добро, ласкавість, любов і відданість своїй церкві та всім нам.

о. Т. Свірський

Св. п. М. Сидор-Чарторийський

У п'ятницю, 29-го квітня ц.р., минає перша річниця, відколи з волі Всевишнього відійшов у вічність відомий український видавець і діяч, доктор філософії Микола Сидор-Чарторийський.

Св. п. Микола Сидор-Чарторийський ще з молодих років брав активну участь в українських визвольних змаганнях та в громадській праці.

Народився Микола 1-го липня 1913 року в селі Крем'янці на Волині, сьомий з черги з десятеро дітей, син Матія й Аквілени з роду Свобода Пашкевич. Ще малим хлопчиком, виростаючи в селі Чартория, виявив надзвичайну здібність і замилування до науки.

Після закінчення Малої духовної семінарії в Рогатині, почав активно цікавитися суспільно-культурними та політичними подіями за часів польської окупації. В 1933 р. був заарештований поляками й ув'язнений в ходорівській в'язниці, де під час голодівки і заворушень поляки зашили йому уста і кинули на самотнє ув'язнення. Ось тут постановив Микола, що „радше смерть, ніж зрада", і ці слова стали його гаслом до кінця життя.

Після кількох ув'язнень, наприкінці літа 1934 року втік до Чехо-Словаччини, де займався наукою і українським громадським життям. Студіював у Празі в Карловому університеті та в Українському Вільному Університеті, був секретарем Української Громади у Празі.

Настали заворушення Другої світової війни. Микола вернувся на Карпатську Україну, де став виконним секретарем міністра Карпатської України Ф. Реваи. Був членом Карпатської Січі та брав участь у боях проти мадярів у Хусті. Коли Карпатська Україна впала, переїхав до Братислави, де очолював українське пресове бюро.

Разом зі своїми братами і сестрами, більшість яких загинули у визвольних змаганнях, Микола став дуже активним у боротьбі за волю України. Він був провідником III похідної групи „Південь". Про це він розповів у своїх споминах „Від Сяну по Крим".

В 1945 році опинився у переселенчих таборах в Німеччині, де безупинно продовжував українську патріотично-громадську працю в рядах ООЧСУ і Пласту. В тому ж часі Микола Сидор-Чарторийський був професором Української Учительської семінарії та професором педагогії у таборі в Міттенвальді.

В 1947 році, перед виїздом до Америки, дістав докторат з філософії у Франкфурті за докторську працю „Шлях до Городельської Унії".

З приїздом до ЗСА, в часи, коли нова еміграція починала свій розвиток, одним з перших громадських

Св. п. М. Сидор-Чарторийський

завдань, що припали Миколі, було, разом з І. Білинським, організування відділів ООЧСУ серед українських громад на Сході Америки.

У березні 1950 року Микола С.-Чарторийський заснував книгарню і видавництво „Говерля", яке свого часу стало найбільшим видавництвом діяспори, розповсюджуючи українське друковане слово по всіх континентах світу. За свого життя Микола видав чи перевидав понад 500 назв книжок, між ними „Історія України" Грушевського, „Теорія нації" Старосольського, народне видання „Кобзаря", „Енеїду" Котляревського та інші. Сам Микола був автором коло 40 різних творів, також видавав квартальник української бібліографії „Біблос", був головним редактором газети „На родне Слово" в Піттсбурґу, провадив радіопрограму „Гомін України" в Ню Йорку, був довголітнім секретарем 485-го Відділу УНСоюзу.

І саме в книгарні „Говерля" запізнав Микола свою майбутню дружину Богдану Левку Лисняк. Протягом спільного подружжя Бог обдарував Миколу і Богданну трьома дітьми — дочкою Єлисаветою та синами Святославом і Богданом, яких вони виховали в глибоко релігійному та патріотичному дусі.

Микола зазнав багато труду і болю в житті. Однією з найбільш болючих подій була раптова недуга його улюбленої дружини, недуга, якої вона не поборола. 21-го червня 1979 року у розквіті життя Богданна відійшла у вічність.

Втрата дружини була надзвичайно важкою для Миколи. Наступного року він вирішив закрити книгарню та видавництво, які провадив 30 років.

Настала осінь життя, але Микола, поклавши надію на Бога та з підтримкою своїх дітей продовжував свою працю.

Св. п. Микола Сидор-Чарторийський був відправлений з церкви св. Юра в Ню Йорку 3-го трвня 1993 р. і похований на цвинтарі Св. Духа в Ґемптонбурґу, Н. Й.

Д-р Андрій Баран

УПРАВА ВІДДІЛУ „САМОПОМІЧ" І
Клюб Сеньйорів в Ню Йорку

ділиться сумною вісткою з членами і громадянством, що 18-го квітня 1994 р. відійшов у вічність

бл. п.

д-р прав

МИКОЛА ШПИТКО

довголітній член і голова Клюбу Сеньйорів, та відомий громадський діяч

ПОХОРОННІ відправи відбулися 23-го квітня 1994 р. на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Баунд Бруку, Н. Дж.

Дружині і родині складаємо глибокі співчуття.

УПРАВА

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ
відходу у вічність нашого найдорожчого
і незабутнього БАТЬКА, ВУЙКА І ШВАҐРА

СВ. П.
д-ра філософії
МИКОЛИ СИДОР-ЧАРТОРИЙСЬКОГО

ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

будуть відслужені в церквах:

українській католицькій церкві св. Юра у Ню Йорку 26-го квітня 1994 р. о год. 6:30 ранку;
українській католицькій церкві Різдва Пречистої Діви Марії в Лос Анджелес 29-го квітня 1994 р. о год. 8:00 ранку.

Про молитви за покійного просять:
дочка — ЄЛИСАВЕТА з мужем д-ром АНДРІЄМ БАРАНОМ
сини — д-р СВЯТОСЛАВ з дружиною МАРТОЮ
— д-р БОГДАН
шваґерка — ІРЕНА КОМАР з родиною

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ

КОРОЛЬ ЙОРДАНІЇ Гуссейн заявив, що погодиться на мирний договір з Ізраїлем тільки у тому випадку, коли той договір передбачатиме суверенітет арабів над східнім Єрусалимом. На думку короля Гуссейна, Єрусалим повинен стати символом миру для жидів, мусулман і християн.

О. Дужа їде в Україну, щоб допомогти землі, з якої походять її батьки

О. Дужа

Місцева газета ,,Пайонір" з 21-го березня у Біг Репідс, Миш., надрукувала обширну статтю про те, як Оля Дужа, фармацевт за фахом і мешканка їхнього міста, була включена у групу дорадників Світового банку для переведення одного з проєктів в Україні.

У вступі до згаданої статті її авторка Шілла Джансон обширно подає українське походження головної постаті у її звідомленні, включно з біографією її батьків. При цьому авторка кілька разів підкреслює, що О. Дужа плинно володіє українською мовою та розуміє інші слов'янські мови. Говориться в статті також і про те, що О. Дужа-Велен продовжує цю традицію у своїй родині, бо її діти, п'ятилітня Аня і трилітній Данило, також є двомовними.

Дальше авторка описує про телефонічну пропозицію з Світового банку, Відділ в ЗСА, зі запитом чи зацікавлена вона бути дорадником в одному із його проєктів в Україні. Дальше переповідає розмову з О. Дужою чому саме їй запропонували цю можливість, на що О. Дужа відповіла, що на її думку це пов'язане в першу чергу з тим, що вона фармацевт і ще від студентських часів завжди була активною у різних доброчинних програмах з фармацевтичної ділянки та її знання української мови.

Ціллю проєкту було зробити оцінку фармацевтичної системи в Україні. Група зосередилась на трьох ділянках фармацевтичної системи в Україні. Найперше це було завдання зробити листу 200 конечних ліків і обрахувати скільки їх потрібно для одного мільйона осіб. Другим завданням було описати спосіб розподілу ліків існуючою системою обидвох секторів — державного і приватного. А третім завданням було описати доплив інформацій про ліки по цілій країні через існуючу аптекарську систему до лікарів і пацієнтів.

Виявилось, як ствердила О. Дужа, що найважчим завданням було перше, бо вже на самому початку було ясно, що в Україні великий брак ліків першої потреби, почавши від ліків на успокоєння болю, дожильних плинів і ліків потрібних при операціях. Коли прийшлось до розгляду системи достави ліків, то група дорадників дійшла до висновку, що дальше ,,існує" система урядового постачання. Одначе з уваги на те, що урядове постачання як таке не існує, то окремі аптеки і лікарі користуються власними способами здобуття потрібних ліків. Коли ж ідеться про інформацію щодо ліків, то тут на думку О. Дужої існує велика прогалина — вона просто не існує. Тому треба західнім державам, які допомагають Україні ліками, щоб вони також давали інформації, як ці ліки вживати, бо в іншому випадку лікарі в Україні не можуть їх використовувати.

Згадана група перебувала в Україні три тижні, а повернувшись, подала свої звіти.

Ще згадує кореспондентка, що це була перша подорож О. Дужої в Україну. Повернувшись звідти, О. Дужа не має слів, щоб висловити доброзичливість і гостинність українських людей. Згадує також вона і про красу столиці України Києва та підкреслює, що ця її подорож була дуже корисною та інформативною. Бо життя в Україні в дійсності є дуже інакшим, як життя до якого ми звикли на Заході.

О. Дужа плянує знову поїхати в Україну в травні, цим разом як учасник міжнародної конференції фармацевтів.

ВІДІЙШЛИ • ВІД НАС •

РОМАН ДАНИЛЮК, член УНС Відділ ч. 201 Т-ва ім. А. Гончаренка в Ню Йорку, Н. Й., помер 26-го вересня 1993 р. на 68-му році життя. Покійний народився 1925 р. і став членом УНСоюзу в 1972 році. Залишив у смутку дружину Марту, синів — Олега з дружиною Тунею, Андрія з дружиною Христею, сестрк Святославу Менцінську з чоловіком. Рідня, приятелі і союзова громада відпровадили покійного на вічний спочинок, дня 30-го вересня 1993 р. на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Мирон Залінський, секр.

ДМИТРО ҐУЛИЧ, член УНСоюзу Відділ ч. 200 Б-ва св. Петра Павла в Чикаґо, Ілл. помер 10-го квітня 1991 р. на 78-му році життя. Покійний народився 1912 р. в Чистогорб, Україна і став членом УНСоюзу в 1941 році. Залишив в смутку дружину Марію, дочок: Стефанію Брадли, Дарію Расмуссен, Анну Ковалишин, сина Мирона і 7-ох внуків. Рідня, приятелі і союзова громада відпровадили покійного на вічний спочинок, дня 13-го квітня 1991 р. на цвинтар св. Миколая в Чикаґо, Ілл.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Управа Відділу

АННА КЛОВАН член УНС Відд. 206-го Т-ва ,,Запорозька Січ" у Вунсакет, Р. Ай. померла 3-го грудня 1993 року на 88-му році життя. Нар. 9-го травня 1905 року в Галичині. Членом УНС стала 1924 року. Залишила у смутку сина Михайла, три дочки: Ольгу Ґреско, Марґарету Джуліяно і Еліс Ланктот; сестру Софію Вренц, 9 внуків і 10 правнуків. Похорон відбувся 7-го ґрудня 1993 року на укр. прав. цвинтарі св. Михаїла в Блекстоні, МА.

Вічна Їй Пам'ять!

Леон Гардінк, секр.

ЄВГЕН МАТИС член УНС Відд. 237-го Т-ва Св. Духа в Честері, Па. помер 12-го жовтня 1993 року на 71-му році життя. Нар. 1-го липня 1922 року в Честері, Па. Членом УНС став 1940 року. Залишив у смутку дружину Дану.

Вічна Йому Пам'ять!

Бетті Паньків, секр.

МИХАЙЛО ГУМІНЯК член УНС Відд. 379-го Т-ва ім. св. Юрія в Чикаґо, Ілл. помер 7-го грудня 1993 року на 82-му році життя. Нар. 1911 року в селі Соколя, р-н Мостиська, Україна. Членом УНС став 1948 року. Залишив у смутку дочку Наталію з донечкою Олею, дочку Ірину Міякуш з мужем Ігорем і сином Данилом та дальшу родину в Україні. Похорон відбувся 10-го грудня 1993 року на цвинтарі св. о. Миколая в Чикаґо, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

С. Ґоляш, секр.

ІВАН ВІТОВСЬКИЙ член УНС Відд. 370-го у Ню Гейвен, Конн. помер 28-го жовтня 1993 року на 71-му році життя. Нар. 30-го червня 1922 року в Ню Гейвен, Конн. Членом УНС став 1964 року. Залишив у смутку дві сестри: Анету Салдібар і Бетті Гершонік. Похорон відбувся на St. Laurence Cemetery у Вест Гейвен, Конн.

Вічна Йому Пам'ять!

Василь Ґіна, секр.